

Slovenski dom

Stev. 129.

V Ljubljani, četrtek 9. junija 1938.

Leto III

Praška vlada je sprejela zakon o podaljšanju vojaške službe na tri leta: ČSR bo imela v mirnem času 300.000 vojakov

Praga, 9. junija. o. Odbor tako imenovanih političnih ministrov je na svoji zadnji seji sprejel zakonski načrt o podaljšanju vojaške službe v ČSR na tri leta. Do zdaj je vojaška služba trajala dve leti. Za zvišanje vzdrževalnih stroškov namerava vojno ministrstvo razpisati velike javne zbirke. Zakon o podaljšanju vojaškega roka bo prihodnje dni prišel pred poslansko zbornico.

Lidove Noviny pišejo: Triletna služba v kadru bo uvedena letos. Gre tu za začasen odlok, ki bo odpravljen, čim se položaj umiri. Češkoslovaška republika je bila prisiljena do te žrtve zato, ker je Češkoslovaški potrebovalo večje število vojakov. Letnik, ki bi v normalnih razmerah odslužil svoj vojaški rok v septembru, bo ostal pod zastavo, rezervisti pa, ki so jih vpoklicali 19. maja letos, bodo ostali v vojaški službi do 30. junija, da bi se že zdaj doseglo ono številčno stanje, ki ga predvideva nova organizacija.

Berlin, 9. junija. AA. (Stefani) Nemško časopisje se bavi s politično pomembnostjo zadnjih ukrepov praške vlade, s katerimi je bila podaljšana služba v stalnem kadru od dveh na tri leta. »Deutsche Allgemeine Zeitung« piše, da bo Češkoslovaška na ta način imela v mirnem času 300.000 vojakov. Z ozirom na celotno število češkoslovaškega prebivalstva, ki znaša 14 milijonov, je ome-

njena številka 300.000 ogromna, tolikšna, da je sedaj ni dosegla še nobena druga država. Povelje o delni mobilizaciji, ki jo je napovedala praška vlada s svojim današnjim sklepom, je naredilo to mobilizacijo za stalno. Ministrski predsednik dr. Hodža je bolj kakor kdaj prej odločen v tem, da obdrži sedanjo napetost in da jo celo poveča. Vsaj tako se zdi. Omenjeni časopis končno tudi trdi, da bodo novi izdatki za vojsko z ozirom na finančni položaj Češkoslovaške imeli za posledico težke davke. Kakor pa piše list »Nachtausgabe«, smatra češka vlada, da bo te davke za vojsko zmogla zaradi finančne pomoči iz Francije.

Nemci so predložili svoje zahteve

Praga, 9. junija. AA. (DNB) Sudetsko-nemški poslanec Kundt je včeraj izročil predsedniku vlade dr. Hodži spomenico sudetsko-nemške stranke z zahtevami sudetskih Nemcev. Spomenica je sestavljena po Henleinovem karlovarskem govoru. Razu tega je Kundt poslal pismo čsl. vladi z vprašanjem, ali je čsl. vlada pripravljena začeti razgovore s sudetskimi Nemci po predlogih sudetskih Nemcev ali pa na temelju tako imenovanega manjšinskega statuta. V drugem primeru si sudetsko-nemška

stranka pridržuje pravico, da pove svoje končno stališče.

V Sudetskih krogih so zelo zapeti glede Henleinovega povelja. Znano je samo to, da se je Henlein predvčerajšnjim spet odpeljal v Nemčijo in se vrnil ob 20.30.

Vesti o spopadih

Praga, 9. junija. AA. ČTK. Nekateri tuji listi in tuje radijske postaje so objavile vesti o nekkih spopadih v ČSR. Po teh obvestilih bi naj bil nekdo vrgel duhovnika Fišerja z njegovega motocikla, ko je hitel na pomoč težkem bolniku. To naj bi bili storili češki cariniki.

Takoj so uvedli uradno preiskavo, ki je ugotovila, da je omenjeni duhovnik odhajal v mestanski obleki v šolo, motocikel pa mu je spodrsnil in se je pri padcu duhovnik ranil.

Tako je bil v Tirnavi zaprt tudi neki Nemec, ki pa je bil takoj izpuščen, ko so mu pregledali listine. Neresnične so tudi vesti o nekkih spopadih v Bratislavi med binokštnimi prazniki. V prav nobenem slučaju manifestacije tamkajšnjih avtonomistov niso mogle biti ogromne, ker je očitno znana število udeležencev.

Vesti 9. junija

Zaradi delovanja proti rdeči vladi so v Barceloni obsodili na smrt 10 ljudi, desetim pa so dali po 30 let ječe.

Francoski ministrski predsednik Daladier se je po nadzorovanju meje ob Pirenejskih vrhovi vrnil v Pariz. Pričakovati je treba, da bo vlada za obrambo mejnih krajev pred španskimi letalskimi napadi poslala močna vojaška ojačenja in veliko protiletalskih topov.

Nemško himalajsko odpravo, ki se bo poskusila povzeti na Nanga Parbat, bo podpiralo posebno letalo, ki bo v glavni tabor poročalo o gibanju plezalcev. Odprava je že dospela v Brinagal pod Himalajo.

Francoski guverner v Aleksandriji je za župana v Antiohiji imenoval voditelja turške stranke Vadimunira.

73.144.133 prebivalcev šteje po najnovejših podatkih velika Nemčija.

Zastopstvo ameriških Slovkov, ki je prineslo v domovino izvirnik pittsburske pogodbe, je včeraj dospelo v Košice, kjer so mu priredili navdušen sprejem.

Zdržene države ne bodo poslale svojih zastopnikov v mednarodno preiskovalno komisijo, ki jo hoče za preprečenje napadov na odprta mesta ustanoviti Anglija.

Češkoslovaška vlada polagoma preklucije ukrepe o mobilizaciji rezervistov in o vojnem stanju v državi, ki jih je izdala pred kratkim v znanih nevarnih dneh.

Šin pokojnega italijana, pesnika D'Annunzia toži dolgoletnega tajnika svojega očeta Antonina, češ da je s knjigo »D'Annunziovo skrivno življenje«, ki jo je izdal v Franciji, žalil njegovega očeta.

V češkoslovaških zdraviliščih in kopališčih je obisk tujcev zadnje dni prav tako velik kakor običajno. Napeto razmerje z Nemčijo je na obisk vplivalo samo v drugi polovici maja.

Vrhovno sodišče v Mehiki je zavrnilo priziv tujih petrolejskih družb zaradi razlastitve, katero je nad njih izrekla vlada.

Mednarodna razstava znamk se bo začela dne 26. junija v Pragi.

Posvet o gospodarskem in socialnem položaju delavstva se je začel na mednarodnem delovnem uradu v Ženevi. Seje bodo trajale več dni, vodi jih brazilski zastopnik Falco.

Osmo konferenca zunanjih ministrov baltičnih držav se bo začela 12. junija v Rigi.

V Damasku in po vsej Siriji so začeli prirejati številne protestne shode zaradi sporazuma, ki sta ga glede Aleksandrette sklenili Francija in Turčija in pri katerem so pravice sirskega prebivalstva zelo omejene. Protestirala bo tudi sirska vlada.

Zastopniki madžarskega orožništva so dospeli na Poljsko, da si ogledajo organizacijo poljske žandarmerije. Včeraj jih je sprejel ministrski predsednik Sladkowski.

Novo vlado so dobili v Urugvaj, stara je morala odstopiti zaradi domačih nemirov.

Zoea Poljakov, ki živi v Nemčiji, je poslala nemškemu notranjemu ministru prošnjo, naj s svojim vplivom doseže, da bo poljska manjšina deležna pravic, ki ji po pogodbi med Poljsko in Nemčijo gredo.

Veliko posojilo za izpolnitev državne obrambe bo najela belgijska vlada, ki se v ta namen že pogaja z nekaterimi uglednimi bankami.

30 centov srebra v palicah in več sodov suhega zlata je bilo na ladji »Merida«, ki se je med vojno potopila ob severni ameriški obali. To zlato bo poskušala dvigniti iz potopljene ladje sloviša italijanska potapljaška družba iz Genove, ki je srečno izvršila že več takih poslov.

Italijanski zunanji minister grof Ciano je včeraj sprejel predsednika glavnega odbora za svetovno razstavo v New Yorku, katere se bo v imponentnem paviljonu udeležila tudi Italija.

Zunanjepolitični odbor v francoski poslanski zbornici je včeraj z nekaj pridržki sprejel mednarodni sporazum glede morskih ožin, ki so ga lani podpisali v Montreuxu in pa sporazum o odpravi kapitulacij v Egiptu.

Ameriška vlada je vložila pri japonski vladi oster ugovor, ker so japonska letala bombardirala ameriško univerzo v Kantonu.

Italija in Nemčija sta, kakor je poročal včeraj ameriški senator Pittman pred zunajpolitično komisijo, poslali Združenim državam ponudbo, da jim dasta na razpolago večje število vojaških strokovnikov za šolanje ameriških kadetov.

Popis imetja judovskih državljanov je določila nemška vlada s posebno uredbi, da prepreči Judom morebitne nedovoljene posle z devizami.

Na včerajšnji seji angleške vlade so se posvetovali predvsem o ustanovitvi mednarodne komisije za preprečitev letalskih napadov na trgovske ladje in neutrjena mesta.

Zvita tatvina električnega toka

Maribor, 8. junija.

Ivan T. ključavničar v tovarni bakra Zugmeyer in Gruber iz Zg. Bistrice poseduje v Slov. Bistrici enonadstropno hišo. V pritličju hiše je trgovina in druga privatna stanovanja, dočim je prvo nadstropje uporabljal lastnik sam. V njem je 16. decembra 1936 montiral električno napeljava, sam napravil in postavil električno peč ter dve zimi uporabljal električni tok, ne da bi bili organi mestnega električnega podjetja sploh kaj sumnivega opazili. Napeljava je šla mimo števca v zidu ter je bila zelo spretno izvedena. Gotovo bi si Ivan T. še dolgo grel stanovanje z električno pečjo, da ni te dni nenadoma dal slovo svoji zaroteni ter si izbral drugo. V ogorčenju je odhitel na mestno električno podjetje ter prijavila, da njen bivši zaroteneč že dve zimi greje stanovanje z ukradenim elektriko.

Prijavi je sledila hitna preiskava, pri kateri so organi električnega podjetja in orožniki ugotovili, da je mestna občina oškodovana za najmanj 36.000 din.

Izjava kardinala Verdiera o sprejemu v ČSR

Praga, 9. junija. AA. (ČTK) »Lidove list« priobčujejo izjavo kardinala Verdiera, v kateri je posebno poudaril prisrčen sprejem, ki ga je doživel v vsej ČSR. Verdier naglašja, da so prisrčne in nepozabne manifestacije, ki jih je doživel, veljale predvsem Franciji. Moj obisk, je rekel Verdier, je bil zasebna značaja, toda nemogoče mi je bilo ohraniti incognito. Povsod, kjer sem se vozil, sem videl francoske, češkoslovaške in pontifikalne zastave. Nato govori kardinar Verdier o močnem in ponosnem nastopu Čehoslovakov v sedanjih težavnih urah in o domoljubju vseh slojev prebivalstva in vseh strank od skrajne desnice do socialistov.

Italijanski vladar na grobu Mussolinijevih staršev

Rim, 9. junija. Italijanski kralj in cesar je včeraj obiskal kraj Predappio, kjer je rojstna hiša Mussolinijeva. Vladar je v Predappiu obiskal pokopališče in položil na grob Mussolinijevih staršev velik venec s sinjim trakom ter s svojimi začetičami.

Italijanski kralj in cesar Viktor Emanuel je včeraj ob 10 prispel v Forli. Na železniški postaji so italijanskega suverena pozdravili zastopniki krajevnih oblasti. Prihod so oznanili s topovskimi strelji. Po uradnih pozdravih je kralj obiskal občinsko palačo, kjer ga je navdušeno pozdravil predsednik občine. Zatem se je z balkona občinske palače pokazal zbrani množici, ki je priredila svojemu vladarju navdušene ovacije. Kralj in cesar se je odločil podal v spremstvu predsednika senata Fedrezonija, predsednika skupščine Ciana, ministra Staracea in ostalih uglednih osebnosti v muzejsko palačo, kjer so organizirali sijajno slikarsko razstavo.

Program italijanske gospodarske samozadostitve

Florence, 9. jun. AA. Stefani: Minister za korporacije Lantini je v svojem včerajšnjem govoru takole razložil italijanski gospodarski samozadostitveni program:

1. Italija ne sme v tujini kupovati tega, kar ni koristno in kar lahko sama izdeluje doma;
2. v tujini mora Italija vsaj toliko prodati, kolikor tam kupi in
3. morajo italijanske tovarne izdelovati blago najboljše kakovosti.

Minister Lantini je še izjavil, da bo izvajanje tega načrta zelo koristno tudi za narodno obrambo, ker si bo Italija tako napolnila skladišča, da bo lahko kos vsem okoliščinam.

Osemljetnica vlade romunskega kralja

Bukarešta, 9. junija. AA. (Rador) Svečanosti, ki so jih priredili ob osmi obletnici, odkar je stopil na romunski prestol kralj Karol, in ki so se začele 6. junija, so včeraj dosegle vrhunec s proslavo romunske mladine. Iz vseh krajev Romunije so prišli člani mladinske organizacije »Stražarji«, ki ji predseduje prestolonaslednik Mihael. V stadionu kralja Karola II. so bile prirejene športne in domoljubne manifestacije romunske mladine ob navzočnosti kralja Karela, prestolonaslednika Mihaela, članov vlade in diplomatskega zbora. Čeprav je bilo deževno vreme, je mladina izvedla nekaj vaj, zatem pa defilirala pred kraljem in prestolonaslednikom. Ker je bil nalič vedno silnejši, so morali te manifestacije ustaviti. Pri proslavi romunske mladine je imel kralj Karel govor, v katerem je poudaril velike vrline romunske mladine ter jo pozval, da dela v domoljubnem duhu konstruktivno dalje in da ostane kakor do zdaj disciplinirana. Desetstosev romunskih mladeničev je priredilo navdušene manifestacije kralju Karolu in prestolonasledniku Mihaelu.

V Varšavi so zaprli pet Judov, ker so pred angleškimi poslaništvom razgrajali zaradi tega, ker je angleško vojaško sodišče v Haifi obsodilo dva Judo poljskega porekla na smrt.

Pri delavskih nemirih na otoku Jamaici, ki se polegajo, je bilo pretekli teden aretiranih nad 400 oseb.

Obisk kneza namestnika Pavla na velesejmu

Ljubljana, 9. junija 1938.

Včeraj dopoldne ob tridesetih na 11 je knez namestnik Pavle blagovolič počastil ljubljanski velesejm s svojim visokim obiskom. Spremljal ga je adjutant g. general Majstorovič. Na velesejmu so ga pozdravili ban dr. Marko Natlačen in predstavniki ljubljanskega velesajma. V spremstvu predsednika velesajma Bonača in Praprotnika in ravnatelja dr. Dularja je knez Pavle odšel najprej v razstavo »Cestac«, kjer so ga pozdravili in mu tolmačili razstavo zastopniki Društva za ceste. Pri tej priliki sta mu bila predstavljena inž. Kofc kot predstavnik jugoslovanske cementne industrije in inž. Otnar Butorac kot predstavnik S. A. Puricelli, Milano, ene največjih italijanskih tvrdk za grad-

njo cest. Od tu se je visoki gost podal v razstavo »Francoska knjiga«, kjer so ga sprejeli in pozdravili francoski konzul Rémerand, lektor Lacroix in namestnik generalnega direktorja Trboveljske premogokopne družbe Gilliard. Z velikim zanimanjem si je Visočanstvo ogledalo še pohištvo, tekstilni in industrijski paviljon. Pri tej priliki je Visočanstvo pokazalo svoje veliko razumevanje za važna vprašanja našega gospodarstva. Njegovo obhajevanje je bilo tako ljubeznivo, da so bili vsi, ki so ga videli ali prišli z njim v dotiko, vzhiceni. Posebno lep je bil prizor, ko je ljubeče pobožal 13-letno hčerko neke razstavljalke, ki je pridno pomagala manjici v razstavnici, ki jo katero je pohvala Visočanstva silno razveselila. Ob 12 se je visoki gost s spremstvom odpeljal iz sejmšča.

Vojne v Evropi ne bo, če bo Francija močna

Izjava francoskega ministrskega predsednika

Pariz, 8. junija. o. Ministrski predsednik Daladier nadaljuje svoje nadzorstveno potovanje vzdolž francosko-španske meje na Pirenejskih. Povsod ga slovesno sprejemajo, izrednih manifestacij pa je bil deležen v Perpignanu, kjer je imel daljši nagovor na prebivalstvo in dejal, naj bo prebivalstvo v teh obmejnih pokrajinah mirno, saj lahko računata na odločen nastop svoje vlade. Čeprav je sedanjí položaj v Evropi zelo težak, se bo vojni moči izognili, če se bo Francija izkazala močno in odločno in se ne bo bala.

Govor ministrskega predsednika je na ljudi zelo ugodno učinkoval in jih pomiril. Zaradi zadnjih napadov neznanih španskih letal na francoske obmejne vasi so bili vsi ti kraji zelo razburjeni, ker francoski obrambni oddelki na letala niso streljali. Predsednik vlade je obljubil, da bo vlada takoj ukrenila na meji vse potrebno, da neznaní zračni roparji ne bodo več ušli kazni, če bi še kdaj preleteli francosko mejo.

Pariz, 9. junija. AA. Havas: Pred senatnim zunanjepolitičnim odborom je zunanji minister Bonnet podal pojasnila o zunanjí politiki Daladiereve vlade. Bonnet je poudaril, da hoče vlada ostati zvesta politiki nevmešavanja v španske zadeve in je pri tem tudi razložila, kaj je vlada sto-

čila, da prepreči tujim letalom letanje nad francoskim ozemljem.

O pogajanjih med Italijo in Francijo je Bonnet rekel, da upa, da se bodo pogajanja kmalu zaključila.

Govorec o aprilskem sestanku v Londonu, je Bonnet poudaril pomen tega sestanka za ohranitev miru v Evropi. Pri tem je posebno poudarjal, da postaja sodelovanje med Francijo in Anglijo iz dneva v dan krepkejšje.

O položaju v Srednji Evropi je rekel Bonnet, da je srečen, da je prišlo do pogajanj v Pragi in upa, da se bo spor zaključil pravično za obe strani. (Vsi navzoči so živahno odobravalí te besede.)

Nato je Bonnet odgovarjal na vprašanja o pošiljkih v Španijo in o težavah pri pogajanjih z Italijo. Odgovarjal je še na vprašanja o odnosih Francije z Rusijo, Nemčijo in o bistvu prijateljstva z Anglijo.

V imenu senatnega odbora je predsednik odbora Beranger zaprosil Bonnet, da naj gre po tej poti naprej, da naj širi sporazum med Francijo in Veliko Britanijo. Vsa vprašanja naj se rešujejo tako, da bodo v popolni soglasnosti z dostojanstvom in neodvisnostjo posameznih narodov in da bodo ščitili mir in varnost.

Strašni japonski letalski napadi na Kanton

Kanton, 9. junija. o. Včeraj je bil Kanton zopet pozorišče hudega letalskega napada. Takoj zjutraj je priletelo nad kantonski okraj Vongša 31 japonskih letal, ki so zmetala veliko število bomb. Pri tej priliki so letala uničila vsa skladišča za olje, mestne urade in druge važnejše zgradbe. Tri bombe so japonska letala vrgla na ameriško univerzo Lingman, katero so popolnoma porušila. Nadalje so uničili elektrarno v Saičuen, na katero so zmetali 40 bomb. Ponoči

je spet priletelo 24 japonskih letal in bombardiralo mesto. Človeške izgube so ogromne in tudi materialna škoda je velika, ni pa še ugotovljeno, koliko žrtev in škode je. Na več krajih v mestu gori. Gašenje je zelo oteženo zaradi močnega vetra. Ponoči so kitajske varnostne oblasti aretirale 10 kitajcev, ki so osumljeni, da so dajali signale japonskim letalom z lučjo. Danes zjutraj pa so spet priletela japonska letala nad mesto, in sicer ob 5.45 in 7.30. Ta letala so bila izvidniška in niso vrgla nobenih bomb na mesto.

Hankov, 9. junija. o. Iz kitajskih uradnih krogov poročajo, na namerava general Čangkajšek svojo vlado preseliti na varnejše mesto v notranjost Kitajske. V kolikor je do sedaj znano, mislijo preseliti vojaške urade v pokrajino Hunan. Kuomintang in civilne oblasti pa se bodo po vsej priliki selile v pokrajino Sečuen, kakih 700 km od Hankova. Do sedaj je znano, da ostane od vsakega ministrstva po 10 višjih uradnikov v Hankovu, ki bodo čakali na nadaljnje odredbe.

Zakonski načrt o mezdah in o določitvi delovnega časa bo ameriška poslanska zbornica sprejela še v sedanje zasedanje.

Pet poslanskih mandatov bo razveljavila bolgarska zbornica in sicer tistim poslancem, za katere je znano, da širijo komunistično propagando.

Mednarodnega sejma v Bariju, ki bo letos od 6. do 21. septembra, se bo udeležila tudi naša država.

V Bruslju se je začela razprava proti vdovi Beckerjevi, ki je zastrupila 11 ljudi.

Evropski kongres za reklamo se je začel včeraj na Dunaju, udeležuje se ga kakih tisoč zastopnikov raznih držav.

Ameriške Slovenke med nami

Ljubljana, 9. junija.

Trideset ameriških Slovenk, članice Slovenske ženske zveze iz Chicaga, je včeraj skupaj s skupino hrvaškega pevkega društva »Zorac« prišlo v Ljubljano. Čez ocean so potovale z veliko ladjo »Normandie«, nakar so v Cherbourgu prestopile na vlak ter včeraj zgodaj stopile na domača tla, nekatere po dolgih letih.

Že ob pol devetih je bilo na kolodvoru živo. Zastopniki oblasti so čakali na prihod vlaka, nabrala pa se je tudi tristoglavna množica. Ko je vlak privozil, so se najprej pomaknili proti vozovni, kjer so pozdravili najprej Hrvatice. Ljubljanski Hrvatje so se, ko so bili v kraju pozdravni govori, strnili okrog svojih ameriških rojakov v tesen krog. Medtem pa se je na peronu razvil prisrčen sprejem ameriških Slovenk. Med prisotnimi smo opazili soprogo bana go. Natlačenova, go. Majcnova, zastopnika bana, zastopnika glasbenega društva »Ljubljana« dr. Logarja, za borzo dela Vončina, za Zvezo krščanskih ženskih društev Lebarjevo, za Katoliško žensko društvo go. Logarjevo, zastopnika mestne občine, gđ. Cilke Krekovo, predsednika Prosvetne zveze dr. Lukmana, gđ. Kristo Hafnerjevo, za dekliske krožke gđ. Pogačnikovo in Pregljevo, poslevoednega podpredsednika Rafaelove družbe župnika p. Kazimirja Zakrajška ter druge odličnike. Najprej je zaigrala godba »Zarja« pozdravno koračnico. Ljubljanske žene in dekleta so prišlim »Američankam« izročile krasne šopke cvetja. Potem pa je povzel besedo v imenu g. bana izseljenski komisar Fink. Kot zastopnika Krščanske ženske zveze je spregovorila gđ. Anica Lebarjeva, za mestno občino ljubljanska dr. Brilej, v imenu Društva za varstvo deklet in kolodvorskega misijona pa ga. soproga banovega pomočnika Majcnova. Za Prosvetno zvezo jih je pozdravila Krista Hafnerjeva. Za Rafaelovo družbo pa jim je izrekel

dobrodoščilo v »starem kraju« župnik p. Kazimir Zakrajšek. V imenu ameriških Slovenk se je zahvalila gospa Pogačarjeva iz Millwaukeeja za prisrčni sprejem in za prelepe, od srca prihajajoče pozdrave posameznih govornikov. Za njo pa se je zahvalila še ga. Alojzija Čebularjeva iz Clevelanda. Med prisotnimi smo opazili tudi gospo Kušarjevo, znano delavko na socialnem in narodnostnem torišču med ameriški Slovenci.

Družba Francoske paroplovne linije je nato pripravila ameriškim Slovenkam ob zaključku pota na vrtu Kolodvorske restavracije južno, nato pa so se ob prisrčnem poslaavljanju ameriške Slovenke razšle. Pater Kazimir Zakrajšek jih je povabil, naj se udeležijo izseljenjskih slavnosti, ki bodo v kratkem v našem mestu. Seveda so vse obljubile, da bodo prišle.

Slovenija pozdravlja svoje rojakinje, ki niso na tujih tleh pozabile maternega jezika in rodni tal, ampak so po dolgih letih bivanja med ljudmi, ki govorijo tuj jezik, ohranile neokrnjeno svojo domačo govorico. Težko je življenje v tujini, zaželele so si domačih tal, zaželele, da se iz oči v oči spet srečajo s svojimi dragimi domačimi, znanci in prijatelji iz časov, ko so bile odšle v Ameriko. Na peronu je bilo prav mnogo ljudi, ki so prišli čakati svoje drage »Američanke«. Prav slednje svidenje je bilo zato, ker so od slovesa ležala dolga in težka leta vmes, prisrčno in ganljivo.

Zelimo našim »Američankam«, da bi se med nami počutile najbolje, da bi izbrale v najlepši sredi in zadovoljstvu slednjo minuto svojega bivanja v »starem kraju«. Videle so in bodo, da se je ta čas med nami marsikaj izpremenilo, ljudje pa so sruči le ostali isti kot so bili nekdanj. Naša domovina je zdaj svobodna in na svobodnih domačih tleh se bodo brez dvoma tudi naše »Američanke« ves čas svojega bivanja počutile prav zares kot v pravem, svobodnem domu.

Zborovanje organizmov lavantinske škofije

Celje, 8. junija.

Danes dopoldne so se zbrali v Celju organizmi lavantinske škofije, člani Društva organizmov in glasbenikov za Slovenijo. Zborovanje je vodil predsednik društva g. Virant iz Braslovca, ki je po pozdravu zastopnika škof. ordinariata, ravnatelja cerkvene glasbene šole v Mariboru g. Gaspariča, častnega predsednika društva in dolgoletnega ravnatelja orglarske šole v Celju g. Bervarja Karla, govoril o uspešnem delu društva v preteklih poslovnih dobi, v kateri so organizmi po posredovanju ministra dr. Mihe Kreka dobili pravico do polovične vožnje po železnih cestah po vsej državi. Društvo je skušalo na vse načine, da bi s posredovanjem pri posvetni in cerkveni oblasti doseglo zboljšanje gmojnega stanja organizmov. Društvo se je obrnilo na ministrstvo, da bi se došlo organizmom polovična vožnja po železnih cestah. Delo je bilo težko, ker ni bila postavka vnesena v zakonik. S posredovanjem in podporo ministra tr. Mihe Kreka pa je ministrstvo dopolnilo zakon eno so uslužbenec verskih samouprav po točki 4 akona, ki so stalno zaposleni in nimajo drugega oklica in katerih službeni odnos je reguliran po redpisih dotične verske samouprave. Dosegli, da majno vsi organizmi in njihove družine polovično vožnjo na vseh državnih železnih cestah. Legitimacije zdaj direktno po naročilu pristojnega škof. ordinariata, ki potrdi legitimacije. Na današnjem zborovanju je bilo govora o socialnem vprašanju naših organizmov. Nekaj so imeli organizmi žitne in druge zbirke, sedaj pa teh skoraj ni več. Pred leti so bili organizmi nastavljeni kot občinski tajniki, kar pa je z novim občinskim zakonom onemogočeno. Cerkevna glasba in razno prosvetno delo organizma tako zaposluje, da skoraj ne more opravljati še postranske službe. Zaradi tega je potrebno, da se uredi tudi za organizma bodisi v občinskih ali konkurenčnih odborih ali pa po dokladah, da bodo dobili organizmi vsaj nekaj nagrad. Govorilo se je tudi o bolniškim in pokojniškim zavarovanju. Organizmi so po zakonu dolžni biti zavarovani in vpisani v pokojniškem zavodu.

Po drugih poročilih je bil soglasno izvoljen nov odbor: predsednik g. Virant iz Braslovca, podpredsednik g. Križnik iz Zreča, tajnik Ulaga iz St. Jurja ob Taboru, blaginjak g. Jarh iz Petrovca; odborniki so: gg. Moškon iz Rajhenburga, Rojnik iz Griž, Kidrič iz Smarja pri Jelšah in Balazič iz Vel. Polane. Za pregledna računa sta bila izvoljena gg. Narabčnik iz Šoštanj in Soper iz Vojnika.

Z zborovanja je bilo poslano zahvalno pismo g. min. dr. Kreku. Ravnatelj cerkveno-glasbene šole v Mariboru g. Gasparič je s toplimi in spoštljivimi besedami pozdravil zborovalce v imenu prevz. škola dr. Tomažiča, kar so navzoči spre-

jeli z velikim navdušenjem. V svojem pozdravnem govoru je poročal tudi o uspehih cerkveno-glasbene šole. Zborovalce je obiskal tudi celjski župan g. Alojzij Mihelič. Po zborovanju, ki je trajalo 2 uri, se je vpisalo v društvo več novih članov.

Stroge sodbe za ciganske roparje

Maribor, 8. junija.

V »Slov. dom« smo že poročali o velikem ciganskem procesu, ki se je vršil pred velikim senatom mariborskega okrožnega sodišča. Bil je to zadnji ciganski proces v Mariboru, ker bo po slednji sodbi ciganske razbojnice iz Prekmurja novo sodišče v Murski Soboti. Na zatočni klopi je sedelo 12 članov razbojniške družine. Sodbo pa je sodišče razglasilo šele danes dopoldne. Razprava je pokazala, da je bila ta tolpa ena najzdržnejših razbojniških družin, kar jih je kedaj kolovratilo po Prekmurju in sosednjih pokrajinah. Tolpo so sprva vodili sloviti razbojniki trije bratje Kokaši; lansko leto so vprizorili Kokaši sami znan razbojniški podvig, ki pa jih je stal življenje. Obekli so se v orožniške uniforme ter so se podali v sosednjo Hrvaško. Kot orožniška patrulja so obiskovali imovite kmete ter jih izropali. Kmalu pa so jim prišli na sled pravi orožniki, razvil se je velik lov na razbojnice in slednjič so vsi trije Kokaši padli pod krogami zasledovalcev. Vodstvo njihove tolpe v Prekmurju je potem prevzel 38-letni Vincenc Horvat. Pod njegovim poveljstvom so vršili razbojniški svoj posel prav tako predržno in uspešno, kakor poprej pod vodstvom bratov Kokašev. Nazadnje si oblasti niso mogle drugače pomagati, da so lansko leto zaprle celo Prekmurje. Lansko leto so orožniki naenkrat zastražili vse mostove in prehode čez Muro, priklenili so vse čolne na reki, v Prekmurju pa so mobilizirali lovške in poljske čuvaje ter z njimi pomnožili orožniške patrulje. Napravili so potem obsežno racijo skozi gozdove in koruzna polja, obkoljevali so ciganske vasi ter so nazadnje segnali razbojnice iz njihovih skrivališč. Eden za drugim so padali v roke orožnikov, samo vodja Vincenc Horvat se je dolgo skrival. Nazadnje pa je tudi on naletel na orožniško zasedo in ker se je uprl z orožjem v roki, so ga obstrčili ter se je potem moral udati. Sodba, ki jo je sodišče nad razbojniki izreklo, je stroga. Kolovodja Vincenc Horvat je dobil 12 let robije in trajno izgubo častnih pravic, Jožef Horvat »Ričet« je obsojen na 6 let robije in trajno izgubo častnih pravic, Vendel Cener na 8 let robije in trajno izgubo častnih pravic, Kokaš Jožef 2 leti robije in 4 leta izgube častnih pravic, Kokaš Jurij 8 mesecev zapora, Cener Adam 2 leti in 6 mesecev zapora, Cener Aleksander »Sanic« na pri-

Dva vzorna lavantinska duhovnika umrla

Maribor, 8. junija.

Smrt letos hudo kosi v vrstah lavantinske duhovščine. Včeraj je zopet terjala dve žrtvi. V Gornji Polskavi je včeraj po polnoči umrl tamošnji župnik Franc Gartner. Rodom je bil pokojnik od Sv. Križa nad Mariborom. Gimnazijo in bogoslovje je študiral v Gradcu in Mariboru, posvečen je bil leta 1897. V dušnem pastirstvu je deloval kot kaplan v Središču, v Ormožu, kjer je bil tudi provizor, nato je bil kaplan v Loki pri Zid. mostu, v Hočah, na Vranskem, v Šoštanju, kot provizor na Planini, potem je bil tam do leta 1926 za župnika, odkoder se je preselil na Gornjo Polskavo, kjer je pastiriral 11 let do svoje pregodnje smrti, ki ga je zadela v 68. letu njegove starosti. Pokojnik je bil zelo veselega značaja, znan šaljevec, silno pri-

ljubljen pri svojih faranih. Veliko je storil za cerkev na Polskavi, oskrbel je obnovno oltarjeve, uvedel elektriko v svetišče in župnišče, bil je velik buditelj mladine. Pogreb blagega pokojnika bo jutri, v četrtek, ob 10. dopoldne na Gornji Polskavi.

Istega dne — sinoči je umrl v Mariboru častni kanonik kn. šk. duhovni in konzistorialni svetovalec in župnik pri Sv. Marjeti ob Pesnici Jernej Frangež. Pokojnik je bil rojen leta 1859 v Framu, posvečen je bil leta 1886 v Mariboru, kaplanovalec je v Vuzenici, pri Sv. Jurju ob Ščavnici, na Kapeli, leta 1897 je postal provizor pri Sv. Marjeti ob Pesnici in čez nekaj mesecev istotam župnik. Pred dvema leti je slavil zlato mašo. Za svoje velike zasluge je bil odlikovan z redom sv. Save IV. razr. Bil je silno vnet dušni pastir, vzorno je obnovil župniško cerkev pri Sv. Marjeti, slovel je kot dober gospodar ter je bil znan po svoji veliki gostoljubnosti. Pokopali ga bodo v petek, 10. junija, ob 10. dopoldne pri Sv. Marjeti ob Pesnici.

Raznoterosti iz policijske kronike

Žepar s 93 kaznimi - Plen žeparjev - Pogrešani

Ljubljana, 9. junija.

Velesejski dnevi, doslej lepi in sončni, brez dežja, ko so druga leta Ljubljancem napravili vremenski pregovor o deževnem velesejmu, ne zaznamujejo nikakih večjih dogodkov in prijetijev za kriminalno kroniko.

Ljubljanska policija je prvi dan še pred otvoritvijo, kakor smo že poročali, napravila povsod, tako po beznicah na periferiji, pa tudi po lokalih in prenočiščih v središču mesta temeljito racijo. Prijela je 4 žeparje. V njih družbi se nahajata tudi Josip Krleža, doma iz zagorske okolice pri Zagrebu, Krleža, ki ne dela posebne časti svojemu velikemu soimenjaku, je pravi tip poklicnega žeparja, kakor ga opisujejo, črtajo in rišejo kriminalne literature. Je žepar, ki se edino s tem poslom preživlja, drzen in navihani. Zagrebška policija, ki ga že dalj časa išče in ki je iz Zagreba izgnan, je javila ljubljanski kriminalni evidenci, da je Krležin kazenski list izredno pestro pisan in zelo bogat. V listu je na breme žeparja Krleže zapisanih kar 93 različnih deliktov, tako žepne tatvine, razni prekrški in prepovedani povratki. Krleža

je star komaj 30 let in se je še prav mlad seznanil s kriminalom in zločinskimi tipi.

Ker za binkoštno praznike žeparji niso našli primernega plena v Ljubljani in ker so se zbal ljubljanske policije, so se ustavili na Zidanem mostu, kjer so si poiskali več žrtev. Mnogim osebam so na kolodvoru ali pa v vagonih izmahnili zlato, srebrne ure z verižicami in tudi denarice. Žeparji so odnesli iz Zidanega mosta plen za okoli 10.000 dinarjev.

Po poročilu orožniške postaje v St. Vidu nad Ljubljano pogrtajo že od meseca maja lani Ivana Starina, rojenega 1. avgusta 1905, v BERICEVEM, okraj Kamnik. Starin je bil poročen in je stanoval v Vižmarjih št. 111. Od omenjenega dne ni o njem nobenega sledu in glasu.

Gluhonema žena Emilija Stiplošek, stara 65 let, stanujoča v Gerbičevi ulici št. 16 je 31. maja letos odšla z doma in se ni več vrnila. V Vižmarjih stanujoči dijak IL. razreda klasične gimnazije v Ljubljani Anton Vajdič je 1. t. m. neznano kam odšel z doma in se do danes ni vrnil domov.

Smrtna nesreča

Celje, 8. junija 1938.

Med Apnenikom in Tremerskim mostom se je danes dopoldne pripetila ob železniški progi nesreča, katere žrtev je postal oče štirih nepreskrbljenih otrok 44letni delavec Bokan Stefan iz Otave pri Murski Soboti. Skrb za družino ga je prisilila, da je zapustil dom in se odpeljal v celje, kjer je našel zaslužek pri regulacijskih delih na Savinji. Danes je vozil z vozičkom tik ob progi gramoz, katerega spravljajo delavci iz struge Savinje ter ga nalagajo ob železniški progi. Truden zaradi velikega ropota, ki se razlega zaradi regulacijskih del, ni slisal, ko je vozil s samokolicco po deski, da je pridrl za njim osebni vlak, ki pripelje v Celje 10.6. V trenutku, ko je izpraznil voziček, mu je spodrsnilo, vanj je butnil železniški stroj ter ga vrgel v velikem loku 10 in pol m od proge, da je mrtev obležal. Strojevodja je vlak takoj ustavil ter pogledal delavca, ki pa je bil že mrtev. Na kraj nesreče je kmalu prišla železniška komisija, nato še policijski nadzornik g. Zavec ter zdravnik g. dr. Podpečan. Bokan ima prebito lobanjsko dno in zlomljen tilnik. Pripeljali so ga z avtofunkonom v mrtvašnico. Pokojnik zapuša ženo in štiri nepreskrbljene otroke. Hudo prizadeti ženi izrekamo naše iskreno sožalje!

Puštalski most gotov

Že zadnjič smo omenili, da je v načrtu za regulacijo obeh Sor tudi most preko Poljanščice med Škofjo Loko in vasio Puštal. Kakor znano, je do leta 1924 stal tukaj lesen most, katerega pa je Poljanščica zaradi silno narasle Hrasnice odnesla. V letu 1925 je bivši občinski odbor zgradil na tem mestu nov, železobetonski most, ki pa je imel to slabo stran, da je bil prenizek in je imel v sredini podpornik. Zaradi teh senčnih strani ga je tudi v letu 1926 katastrofalno narasla Poljanščica odnesla. Voda je drla nad 1 m preko mostu. Za mostom pa se je zagodilo na tisoče in tisoče kubičnih metrov lesa. Drevesa, cele kašče, deske itd. Nato je stal na tem mestu zopet lesen, 3 m širok most do letos. Zasluga našega načelnika cestnega odbora g. M. Zihlerja je, da se je ta pereča zadeva, zganila iz mrtve točke in da danes stoji namesto ničevega, trhlega lesenega mosta na tem kraju, krasen, nov železobetonski most, kateremu prav nobena voda ne bo mogla do živga. Pri gradnji tega mosta, katerega je zgradilo podjetje »Slograd«, načrta pa je naredil inž. M. Dekleva, so posebno pazili na to, da bodo odstranili vse one napake, ki jih je imel prvi železobetonski most. Zato je most višji od starega za 1,30 m ter je zgrajen samo na en trdoleten lok, ki se razprostira v višino 33 m od enega brega do drugega. Lok je uprt na podpornika ob bregovih, katere stoji na pontonih in katerih temelji segajo 4 m pod vodno gladino. Pri gradnji teh dveh nosilcev so zadeli delavci na posebne težave pri onem na puštalski strani, kjer so pri kopanju našli na močan studene. Vendar so tudi tega obvladali s 3 motornimi črpalkami. Cestišče mosta, ki je visok 4,50 m in ki ima za podlago močno železobetonsko ploščo, katere konca sta uprta na nosilec, sredina pa se naslanja na lok, je tlakovano z malimi granitnimi kockami, katere so zalite z asfalтом. Ob obeh ograjah, ki sta betonski in izpolnjeni z železno mrežo, sta zgrajena 50 cm široka hodnika za pešce. Tako da je ves most širok 5,50 m. Na vsakem koncu obeh vrgan je zgrajen ličen stebel iz rezanega kamena. Stebri (skupno štirje) bodo služili za razsvetljavo, ki bo montirana na njih. Ker novi most stoji za širino mosta niže od prejšnjega in je za 1,30 m višji od prejšnjega, je bilo treba prestaviti in izvršiti tudi okoli 150 m ceste na obeh straneh. Na škofjelški strani so odkopali del vrta g. Oblaka, kjer so zgradili nad 4 m visok podporni zid, kot zaključek zida pa je v višini cestišča zgrajena ograja iz rezanega kamena. Na puštalski strani pa so morli prestaviti ograjo igrišča Sokola za 1,50 m. Cesto pa so zvišali, tako da danes ni več vsplosti med mlekarino in puštalskim gradom.

Vsa dela so veljala okoli 550.000 din. Polovico tega nosi banovina, polovico pa tukajšnji cestni odbor. — Vsem, ki so kakorkoli pripomogli do graditve tega preprobnega mosta, je tukajšnje prebivalstvo globoko hvaležno.

Kreditno zadruzo za revne kmete namerava ustanoviti v Rumi v Srečni bivši narodni poslanec in sedanji lastnik tovarne za konoplje Bran-ko Abramovič. Iz te zadruge bi dobivali kredite le revnejši kmetje in sicer do 10.000 dinarjev.

Andrew Smith:
Bil sem delavec v Sovjetski Rusiji

Za zaključek smo kalkulatorje račune vrgli v smeti, odslej so nas plačevali na dan po mezni razprednici, ki je bila določena za našo tovarno.

Take stvari se so ponavljale kar naprej. Specifikatorji in kalkulatorji so se izgubljali v nekoristnih naporih, da bi ugotovili osnovno ceno za stroje, medtem ko so delavci ugovarjali in zahtevali mezde, ki so bile določene po razprednici.

Ko je bilo treba stroje spet sestavljati, je vedno manjkalo tega ali onega dela. Pogosto so jih potem dobili na skrivnem trgu, kjer so jih delavci, ki so jih pokradli, prodajali, da bi si lahko kupili kruha. Vlada, ki ni bila sposobna, da bi to trgovino ustavila, je bila prisiljena zatiskati oči in od prekupčevalcev kupovati manjkajoče dele nazaj.

Prvo leto mojega dela v tovarni je GPU prišla deset mladih, 19 do 20 let starih delavcev, ki so jih obdržali, da so kradii strojne dele. Medne so izvolili za člana sodišča. Med razpravo je mlad komсомолец, elektrifikator v tovarni, imel gostobeseden govor v obrambo obtožencev in si v njem prizadeval, kako bi razložil sodnikom, da so gospodarske razmere v Sovjetski Rusiji take, da so mladi delavci prisiljeni krasti, če hočejo

13 tujo radovednostjo. Ni bilo ne omar, ne skrinj, saj ljudje vsega skupaj niso imeli druge obleke kakor tisto na sebi.

V osrednjem prehodu, širokem dober meter, je stala vrsta peči na petrolej, na katerih so si moški in ženske vreli vodo, katero so potem pili brez sladkorja in brez mleka ter zraven prigrizovali kosce črnega kruha. Sedeli so na posteljah in uživali jed, ki je tvorila vse njihovo kosilo. Kolena sosedov, sedečih na posteljah, so se dotikala. Kar se tiče miz, jih sploh ni bilo.

Kuznecovljeva žena je imela kakih 35 let. Stegnila se je po postelji, midva pa sva se pogovarjala. Njen obraz je bil ves izmučen in izrpan po delu. Obležena je bila v lahko srajco in krilo, ki je nosilo sledove številnih krpanj. Na glavi je imela kos rdečega blaga. Očitno ga je odrezala od kake stare obleke ali od zastora. Na nogah galoše brez čevljev in brez nogavic. Razpokane in skažene roke so bile pokrite z umazano iz tovarne.

Opravičevala se mi je, da mi ne more ponuditi drugega kakor malo kroga.

Nekaj otrok je planilo bližje, ko so videli, da je vstopil tujec, in vpilo kakor ponavadi:

»Daj nam kopejko, da bomo kupili kruha!«

Delavci so me izpraševali, kako je z delom v Združenih državah. To je bilo neizogibno vprašanje, ki so mi ga zastavljali povsod, kamor sem prišel.

in da pravimo krajem, kakršen je njihov, »Hooverville«. Videti je bilo čisto jasno, da izpraševalci prav nič ne verjamejo lepakom, nabitim vsepovsod po tovarni, ki so popisovali splošno revščino, ki baje vlada v Ameriki.

Nisem mogel dolgo ostati v tem skednju. Smrad po petroleju in po odvratno umazanih človeških telesih me je dušil. Umivalnica ni bilo, voda je dajala ena sama črpalka zunaj stavbe. Stranišča so bila v podrti kolnici, brez sedežev. Nekaj strašnega je bilo zame Amerikanca, ko sem videl, kako povsod tekajo ščurki in gmazi mrčes. Ozračje je bilo nasičeno z najnižjo bedo in žalostjo. Nikjer ni bilo slisati smeha. Ko sem jo popihal, brž ko sem mogel, je bilo to zame pravo olajšanje.

Zatrevjali so mi, da v podobnih taboriščih živi 11.000 delavcev iz Elektroavoda!

Nekaj dni pozneje sem obiskal Vasiljeva, ruskega mehanika iz petega razreda, ki je živel na Izmaelovi, v hiši, znani pod imenom Splošni dom. To je bila stiriadstropna stavba iz opeke, zgrajena je bila v vsej naglici pred kakimi tremi leti. V njej je živelo 150 družin, razdeljenih v skupine po 15; za vsako družino je bila določena po ena soba. Vsaka skupina je bila deležna mistične kuhinje in enega samega stranišča, pred čigar vrati je neprenehoma stala kaša ljudi...

V kuhinji je bilo ognjišče na ogelje in na les, sezidano iz opeke, toda nihče ga ni uporabljal, ker je bilo tako nerodno. Delavci so uporabljali največ pečice na petrolej ali na lesni špirit.

Od tu in tam

Pravila o dolžnostih suplentov volonterjev je predpisal prosvetni minister na podlagi finančnega zakona za leto 1938-39. Suplenti volonterji se po teh pravilih sprejemajo v službo zaradi tega, da ne bi izgubili zveze s stroko, za katero so se pripravljali in da bi na ta način tudi dobili pogoje za polaganje proforskanskega izpita. Prošnjo za postavitve je treba vložiti neposredno na prosvetno ministrstvo. Njej pa morajo biti priloženi vsi dokumenti, ki so potrebni za vstop v državno službo. Na vsaki šoli bo lahko postavljenih samo pet suplentov volonterjev, in sicer iz vsake stroke po eden, da bi na ta način lahko dobili potrebno število teden-skih ur. Imeti bodo morali vsaj šest ur na teden, za vse ostale ure pa bodo prejeli honorar, kakor honorarni nastavljeni. Več kakor 10 honoriranih ur pa suplent volonter ne bo mogel imeti.

Prvi festival hrvaških pevskih društev bo oktobra, tako je bilo sklenjeno na snočnji seji pevovodij hrvaške pevške župe »Hektorovič«. Na tem sestanku so izbrali za župnega pevovodjo talentiranega slovenskega dirigenta g. Simonitja, ki je zdaj pevovodja splitskega zbora »Tomislav«. S tem so hrvaški pevovodje izkazali mlademu slovenskemu dirigentu Simonitiju veliko priznanje in povedali, da se tudi oni strinjajo z zelo laskavo kritiko, ki jo o g. Simonitiju napisal pred nedavnim priznani kompozist Papandopulo. Na velikem hrvaškem glasbenem festivalu meseca oktobra bo nastopilo okoli 500 hrvaških pevskih zborov.

Promet poštne hranilnice meseca maja 1938. Meseca maja je pristopilo 3588 novih vlagalcev, tako da nalaga danes pri PH 501.957 oseb, vloge so pa znašale konec maja 1.296.066.608,35 din. V četrtem prometu se je odprlo meseca maja 96 novih računov, tako da je zdaj pri PH in njenih podružnicah vsega skupaj 25.621 čekovnih računov. Promet po teh računih je znašal meseca maja 7.651.539.407,95 din, od tega se je izvršilo s prenosom brez uporabe gotovine 54,54 odstotkov. Stanje vlog po čekovnih računih je znašalo konec maja 1.851.583.220,10 din. Celotne vloge pri PH presegajo 5 milijarde din.

Na poti na trgovski kongres v Ljubljano se je včeraj ustavilo v Belgradu 70 bolgarskih trgovcev. Včeraj so si ogledali v jugoslovanski prestolnici razne gospodarske ustanove, obiskali pa so tudi veliko letalsko razstavo. Danes bodo obiskali Trgovsko zbornico in borzo. Opoldne jih bo sprejel belgradski župan Vlada Ilić. Popoldne bodo porabili za ogled belgradskih mest, zvečer pa se bodo ob 11.15 odpeljali proti Ljubljani, kjer bodo zastopali na trgovskem kongresu bolgarske trgovce.

Pri ustoličenju novega reis ul uleme, vrhovnega poglavarja jugoslovanskih muslimanov dr. Fehima Spaha, bodo zastopali vlado pravosodni minister dr. Simonović ter oba muslimanska ministra dr. Mehmed Spaha in Džafer Kulenović. Omenjeni trije ministri so sinoči že odpotovali v Sarajevo.

Spremembe in dopolnitve čl. 103 pristojbniškega pravilnika je izdal na podlagi zakona o državnih trošarinah finančni minister. Po teh spremembah in dopolnitvah so prireditelji dolžni pri izdaji vstopnic opremiti vsako vstopnico in kupon z datumom prireditve; datum mora biti popolnoma jasn in izpisan, tako da se brez poškodbe vstopnice ne bi moglo popraviti. Če ima prireditelj isti dan več prireditev, kakor n. pr. v kinematografih, mora lastnik podjetja poleg datuma navesti na vstopnici in na kuponu na isti način s črkami jasno, za katero prireditev tistega dne velja vstopnica s kuponom. Če ima podjetje poleg običajnih prireditev še katero drugo, mora prireditelj to jasno navesti na vstopnicah. Pri vstopu v lokal je prireditelj dolžan odtrgati kupone od vstopnic in te kupone še isti dan pokazati finančnim nadzornim organom za kontrolo, da je kupone zares odtrgal, in da je na njih navedena oznaka. Vsako stalno podjetje mora imeti zmerom pri sebi knjigo potrebščin (trebovanja), da jo da v pregled finančnim kontrolnim organom. Vse vstopnice mora nabaviti neposredno pri davkarjih. Vsak obiskovalec lokala mora imeti vstopnico brez kupona. Samo otroci, ki jih pripeljejo starši ali varuhi, smejo biti brez vstopnic, toda tedaj ne smejo imeti lastnega sedeža, temveč morajo biti samo v naročju staršev ali varuhov. Nadzorstvo bodo finančni kontrolni organi vršili s poskusi »Stichprobe«. Vsak obiskovalec, ki ne bi pri tej kontroli hotel pokazati ali izročiti vstopnice, bo veljal, kakor da se je prireditelju udeležil brez vstopnice. Rezerviranih prostorov z vstopnico nižje cene, kakor so okoliški prostori z istim položajem in urečljivostjo, ne sme biti.

Vsi člani Ljotičeve organizacije v kraju Katarina so v zadnjem času vstopili v JRZ. Poročajo, da je bil tam te dni dobro obiskan shod JRZ, na katerem so izvolili tudi odbor novo ustanovljene krajevne organizacije.

Med »Obzorom« in »Hrvaškim dnevnikom«, glasilo dr. Vladka Mačka se je vnela ostra polemika glede delovanja vodstva hrvaškega gibanja. »Obzor« je že v več člankih kritiziral nesmotrenost in brezplodnost takšne politike, kakršno vodijo Hrvatje v zadnjem času. Proti tem očitkom je vstal »Hrvaški dnevnik« ter zagovarja politiko bivše HSS.

Velik jugoslovanski in evropski koncert bo izvajal v petek, 10. junija, belgradski radio od 20.30 do 21.45. Prenašale ga bodo vse jugoslovanske radio-postaje in tudi nekatere evropske. Takšni evropski radio-koncerti se prirejajo po določenem redu zvezne radiofonske unije. Članice te radiofonske unije so tudi jugoslovanske radio-postaje. Katera radio-postaja je na vrsti za oddajanje takšnega koncerta, o tem odloči žreb. Vso organizacijo je v sporazumu z drugimi našimi radio-postajami prevzela belgradska postaja, ki ima edina popolna simfonični orkester. Spored oddaje tega koncerta je razdeljen v več delov. V prvem bo belgradska radio-postaja oddajala jugoslovansko zborovsko petje, v drugem solopseve ob spremljevanju klavirja in orkestra. Tretji del pa je posvečen naši narodni folklori. Slovensko solo-petje zastopata skladatelj Pavčič in Ravnik.

Lov za zloglasnim hajdukom Pavlom Dokičem v homoljskem okraju se še vedno nadaljuje. Tega Dokiča, ki spada med najkrmakovnejše hajduke, kar jih je kdaj bilo v Srbiji, zdaj zasleduje kar 200 orožnikov, ki imajo na razpolago tudi več policijskih psov. Oblasti so poslane v te kraje zato, da bi jih izločili, ker hočejo na vsak način popolnoma iztrebiti hajduke, ki so baje postali že pravi strah in trepet ljudstva.

Američani o obisku ljubljanskega župana

Ljubljana, 8. junija.

Kakor poročamo na drugem prostoru, so se davi pripeljale iz Amerike zastopnice Slovenske ženske zveze, med njimi pa tudi nekaj drugih naših rojakov, vsi pa o županovem obisku Amerike pripovedujejo samo najlepše stvari. Z njim so se vozili na »Normandie« iz New Yorka do Le Havra ter dalje z vlakom prav do Pariza, kjer sta župan dr. Juro Adlešič in njegova gospa soproga Vera izstopila zaradi kratkega, po velikih ameriških strahpacihi nujno potrebnega oddiha.

Gospod Ily Bratina, finančni ekonom in agrom iz New Yorka ter goriški rojak, nam je poleg drugih z navdušenjem pripovedoval, kako sila simpatičen je bil vsem Američanom naš župan. Kamorkoli je prišel, je bil povsod gost tamošnjega župana in se s svojo gospo soprogo vozil v njegovem ali državnem avtomobilu, obdan od častnega spremstva. V njegovo čast so bili povsod uradni sprejemi, a naši rojaki so prirejali bankete, ki so se jih povsod udeleževali tudi zastopniki države in mest. Ko so bile urejene carinske zadeve, so bila darila, ki jih je župan dr. Adlešič prinesel v Ameriko, razstavljena v dvorani mestne hiše clevelandke. Posebno slovesen sprejem je predstavniku mesta Ljubljane in njegovi gospi soprogi priredilo velempeto Pittsburgh, ko je »Katedrala znanosti«, kakor Američani imenujejo pittsbursko

univerzo slovesno izročil sliki Prešerna in Vege, dar slovenskih mest za jugoslovansko dvorano. Silno navdušenje je prihod župana glavnega mesta Slovenije zbudil tudi v Milwaukee, prav tako pa tudi v drugih središčih naših rojakov. Na povratku se je župan dr. Adlešič z gospo soprogo ustavil tudi v New Yorku, kjer ju je sprejel župan La Guardia in svoja gosta počastil, kakor more le župan tega svetovnega velenesta.

Medtem ko so naši rojaki opisovali prijaznost in simpatičnost ljubljanskega župana, so ga pa tudi od srca pomilovali zaradi velikih naporov, ker je bil povsod od ranega jutra do pozne noči zavzet s sprejemi, govori, banketi in drugimi podobnimi prijetnostmi pristrčno sprejetih gostov. Zlasti so pa vsi občustvovali z gospo soprogo, ki se je že na ladji močno prehladila ter obolela, da je le z največjim požrtvovanjem zmagovala svoje reprezentacijske dolžnosti. Šele na povratku se je njeno zdravje na »Normandie« ob prekrasni mirni vožnji spet zboljšalo, da bomo župana dr. Adlešiča in njegovo soprogo lahko zdrava in vesela spet pozdravili v Ljubljani po vsej priliki že v nedeljo. Župan ljubljanski se torej vrača s clevelandskih slavnosti in z obiskov pri naših ameriških rojakih popolnoma zadovoljen z v resnici nepričakovano lepimi vtisi in tudi s takimi uspehi, da je v korist našemu mestu in tudi vsemu narodu in državi.

Gospodarstvo škocijanske gasilske čete

Zadnji vzdih pokojnega »Branika«

Škocijan, 8. junija.

Pokojno glasilo slovenskih nacionalistov »Branik« je spregovorilo ob svoji smrti uri tudi o škocijanskih gasilcih. Tako je prinesel članek, v katerem pravi, da v naši gasilski četi vladajo že eno leto žalostne razmere. Pravi, da je novo vodstvo gasilske čete na vso moč kričalo proti nacionalnim gasilec, da so morali po 14 letnem delu v gasilskih vrstah odstopiti. Dalje piše, da je bila gasilska brigada že na javni dražbi, da pa so jo zaenkrat rešili. Najbolj pa hvali bivšega gasilskega načelnika g. Peterlina in ga pomiluje, češ da ga gasilci tožijo za neko dolžno vsoto nad 3000 din. Pravi, da je ta denar g. Peterlinu izplačal gasilski blaginjak, ker je on »zalozil« za neke gasilske obleke. Na koncu članka pa se je v zadnjih vzdihljajih »Branik« zapodil proti g. županu, češ zakaj so v župnišču gasilske seje. Nato pa je izdihnil.

Ker počiva že v grobu, ga pustimo v miru, da ga ne bzdimo iz večnega spanja. Odgovarjamo samo dopisniku, ki gotovo še živi in globoko žaluje za pokojnim »Branikom«. Ni res, da bi vladale v škocijanski gasilski četi žalostne razmere, kakor so vladale od ustanovitve do lanskega leta, ampak je res, da je prišla naša gasilska četa tik pred polomom v zanesljivo roko, da ni bilo vse prodano. Nova uprava je dobila res žalostne knjige: sami računi in zadolžnice. Prav res bi moral človek popolnoma obupati, ako bi prišel gospodariti na razvaline, kakršne so bile pri škocijanski gasilski četi. Ni res, da bi sedanja gasilska uprava kričala proti nacionalnim gasilec, ker se predobro zaveda, da je gasilstvo nepolitična organizacija, v kateri lahko delujejo vsi Jugoslavlani brez razlike strankarske pripadnosti. Ako je bila izgovorjena kakšna pravična beseda, ni bilo to zaradi politične pripadnosti, ampak zaradi tega, ker so bivše gasilske uprave spravile gasilsko četo v skorajšnjo propast.

V nedeljo gremo na Vič!

Župnija Vič se odeva v zelenje. Z navdušenjem se pripravljajo Vičani, da čim dostojnejše in lepše pripravijo proslavo 30 letnega jubileja svoje župnije in 35 letnico svojega prosvetnega društva, ki bo 12. junija t. l. pod pokroviteljstvom g. ministra dr. Mihe Kreka. Spored: Do pol 8 zjutraj zbirališče na dvorišču Vzajemne zavarovalnice na Miklošičevi cesti. Točno ob tri četrti na osem krene sprevod po Miklošičevi cesti, čez Marijin trg, Volfovo ulico, Kongresni trg, Igriško ulico, po Tržaški cesti pred bivšo milarno, kjer bo kratek sprejem in se sprevodu priključijo Vičani in društva iz smeri Brezovica-Vrhnika, nato pa krene sprevod skozi Rožno dolino do farne cerkve, kjer bo sprejem g. škofa dr. Gregorija Rožmana in g. ministra dr. Mihe Kreka.

Ob pol 10 sv. maša g. škofa, po maši se bo vršil tabor, na katerem govori g. minister dr. M. Krek in domači g. župnik p. Teodor Tavčar. Ob pol 3 popoldne pete liturgije. Ob 5 telovadni nastop naše mladine. Vabimo, da se temu slavlju, ki bo ob vsakem vremenu, pridružijo tudi drugi društva izven naše dekanije in da prihite k nam z lepimi narodnimi nošami in društvenimi zastavami, člani Fantovskih odsekov in članice Dekliških krožkov pa v svojih krojih. Udeležite se že dopoldanskega sprevoda in tabora!

Nekaj posebnega je kulturna razstava velikih katol. organizacij, ki kaže ogromno delo viške župnije s svojimi organizacijami. Vse to je na kratko opisano v brošuri, po kateri bodo segli vsi prijatelji naše prosvete.

Na svidenje na Viču 12. junija 1938!

Št. Rupert na Dolenjskem

Pri Sv. Heleni v občini Mirna je prejšnji ponedeljek pogorela znana Kordanova, vulgo Ruperčkova domačija, ki jo je požgal njen lasten sin, šinom Dolenjske znani trgovski prekupevalec Anton Kordan. Škode sicer ni napravil velike, ker je bilo poslopje staro in napol podrt, premičnino pa so domači pravčasno rešili, povzročil pa je mnogo strahu sosedu Vidmarju in Zaplatarju, katerima ni dosti manjkalo, da ni tudi njima pogorela domačija. Da ni bilo pravčasno na pomoč domačih in tujih reševalcev, ki so kar z gnojnico polivali večino s slamo krita poslopja, bi bila danes vsa vas Sv. Helena s cerkvijo vred eno samo veliko pogorišče. Gasilci, ki so prihiteli na pomoč iz St. Ruperta in Mokronoga, so morali vodo črpati iz napetega kilometra oddaljene struge Mirne, za kar so morali zvezati cevi. Mirenka motorka je iz neznanega vzroka popolnoma odpovedala. Požigalec se je drugo jutro sam javil trebanjskim orožnikom in jim zločin skesano priznal. Žena Kordanovega sosedja Marija Vidmarjeva, kateri se je tudi že vžigala hiša, se je tako prestrašila, da je morala iskati zdravniške pomoči in je zanjo bojazan, da bo še dolgo čutila posledice strahu Karel Zaplatar, ki mu je tudi za las manjkalo, da mu ni pogorela krasna domačija, ki je tudi le nekaj metrov oddaljena od Kordanovega, se je ponoči

Res je pa, da je bila gasilska ročna brigada zarubljena na tožbo prvega škocijanskega načelnika čete. Vendar pa do prodaje ni prišlo, ker je uprava poskrbela, da se je neki stari dolg poravnal. Upamo pa, da ne bo do tega nič več prišlo, čeprav se »Branikov« dopisnik veseli in napoveduje skorajšnjo propast gasilske čete.

Res je, da je gasilska četa vložila proti ustanovitelj gasilske čete g. Peterlinu tožbo za 3000 din, ker si jih je kot bivši načelnik pridržal za neko blago za gasilske bluze, ki jih je razdelil med svoje prijatelje gasilce. To je storil brez odobritve odbora in bi si ne smel računati tega blaga iz gasilske blaginje, ampak bi moral terjati posamezne člane, katerim je blago izročil. Zaradi tega je prišla že bivša gasilska uprava s Peterlinom v spore, da je slednjič popolnoma odstopil iz čete. Torej nova uprava je samo nadaljevala delo bivše uprave napram Peterlinu. Gasilska uprava je dala Peterlinu odkodnino za ponošene bluze, na katero je pristal Peterlin sam, in se je obvezal, da bo četi vrnil 3000 din. Tudi do tega kritja ni prišla gasilska četa, ker je Peterlin popolnoma gospodarsko propadel in nima premoženja. Zdej je prišlo med Peterlinom in gasilsko četo do rešitve tega spora in mora Peterlin povrniti del omenjenega zneska. Ni pa res, da bi bil bivši blaginjak izplačal to vsoto Peterlinu, ampak si jo je pridržal sam kot načelnik gasilske čete z neko odobritvijo njegovih prijateljev v odhodu.

Res zelo žalosten je spomin na one dni, ko smo sprejeli v roke gasilske knjige, kjer smo našli same zadolžnice in terjatve.

Danes smo lahko zadovoljni, ko smo rešili propada lepi škocijanski gasilski dom, ki stoji v ponos naš lepi škocijanski dolinci. Te vrstice naj si dopisnik pokojnega »Branika« zapiše v spomin, če pa hoče, naj se še oglasi v »Branikovem« bratu »Proboju«, da mu bomo povedali in razkrili še kaj razveseljivejšega.

Ljubljanskemu občinstvu!

Naše mesto bo te dni imelo prvič priliko, da pozdravi zatsopnike trgovskega stanu iz vse države in tudi veliko skupino trgovcev iz bratske Bolgarije, ko se zbera na III. kongresu trgovcev kraljevine Jugoslavije. Ljubljana bo z veseljem sprejela nad 4000 gostov iz trgovskih krogov in jim izkazovala vso svojo gostoljubnost, ker se popolnoma zaveda velikega pomena obiska tako važnega stanu. Vabim lastnike hiš in vse prebivalstvo, da v čast udeležencev III. kongresa trgovcev okraši hiše in okna z zastavami 10., 11., 12. in 13. t. m. Torej v petek, soboto, nedeljo in ponedeljek, ko se bodo gostje nudili v našem mestu in okolici. Podpredsednik mestne občine ljubljanske dr. Vladimir Ravnihar, I. r.

Dva Jugoslavana v polfinalu mednarodnega teniškega prvenstva Francije

Jugoslavlani so včeraj v Parizu doživeli nov triumf in če bi ne bil Drago Mitič nenadoma odpovedal (bali smo se zanj že pri doubleu, kjer je bil popolnoma iz forme ter zakrivil, da sta s Puncem izgubila), bi bil ta triumf senzacija prve vrste, saj bi bili v polfinalu trije Jugoslavlani in en Amerikane. Tako pa je Mitič včeraj proti Menzlu na vsej črti vprav katastrofalno odpovedal.

Tehnični rezultati, ki so dali zadnje štiri igralce za internacionalno prvenstvo Francije (od devetdesetih igralcev) so bile:

Puncec-Franjo:Čejnar 3:6, 6:3, 6:2, 6:2 (Puncec je s Čejnarjem doslej še vselej izgubil, zdaj pa je sijajno dobil — dokaz, v kakšni formi je naš mošter).

Roderich Menzel-Drago Mitič 6:0, 6:0, 6:0 (Mitič je, kot smo se bali po njegovi slabi igri v doubleu na vsej črti vprav katastrofalno odpovedal).

Josip Pallada-Christin Boussus 6:1, 2:6, 3:6, 6:1, 6:2 (Kakor je videti, je Pallada spet dosegel svojo nekdanjo sijajno formo in je zdaj brez dvoma naš drugi najboljši posamezni igralec. Boussus je dosegel — seveda le za nekaj dni, ker je že star — odlično formo iz svojih slavnih dni, saj je porazil Andersona, ki je pred nedavnim v Breslau tolkel Henkla. Toda odličnemu Jugoslavanu ni bil kos. V polfinalu sta zdaj dva Jugoslavana in svetovni prvak Budge.

med požarom onesvestil. Pri hiši je precej škodo, ker mu je od vročine popokal omet na zidovju in sipe v oknih. Kordan je bil zavarovan pri »Jugoslaviji«, dočim sta Vidmar in Zaplatar bila pri »Vzajemni«.

Pri belem dnevu oropan. Na binkoštni četrtek se je popoldne vračal iz semnja na Veseli gori pri St. Rupertu posestnik Alojzij Lamovšek iz Lontovca pri vinskem. Na potu v gozdu Globoko pod Hrastnom ga je napadel neznan mlad moški, ga pretepel in vzel vseh osem furjev, ki jih je možkar imel za nakup volov. Rop je takoj prijavil šentruperskim orožnikom, ki pa do danes roparja še niso izsledili.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer-sko stanje	Temperatura v °C	Relativna vlažnost v %	Veter (smer, jakost)	Pada-vine	
					mm	vrsta
Ljubljana	767.5	25.2	14.0	78	0	—
Maribor	766.2	24.5	10.0	80	0	—
Zagreb	768.5	26.0	16.0	70	0	—
Belgrad	766.9	27.0	16.0	70	4	NNW,
Sarajevo	767.3	24.0	14.0	90	6	0
Vis	765.7	26.3	21.0	60	2	N ₂
Split	764.9	31.0	22.0	50	2	NE ₂
Kumbor	763.0	33.0	21.0	50	2	ENE ₂
Rab	766.6	27.0	22.0	40	3	SSE ₂
Đubrovnik	763.6	30.0	16.0	60	0	ENE ₂

Vreme napoved. Lepo in toplo vreme.

Slovenske pripombe o poteku vremena v Ljubljani od včeraj do danes. Včeraj je bilo iz noči do 6.45 večinoma, do 9.10 pa popolnoma jasno. Ob 9.10 se je pojavila na vzhodni strani neba skupina lahkih oblakov, ki se je polagoma širila proti severu. Ves dan je bilo le malo oblačno, zvečer pa se je zjasnilo.

Koledar

Danes, četrtek, 9. junija: Primož in Fel.
Petek, 10. junija: Marjeta.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komolar, Vič.

Se en nastop naših najmlajših učencev glasbene šole Glasbene Matic. Jutri v petek zvečer nastopijo v veliki Filh. dvorani učenci šole Glasbene Matic, ki posejajo klavirski pouk pri prof. Hraščeviču, Šesekovi, Smalevi in prof. Šoneu, violinski pouk pa iz šole prof. Ivančiča in Pfeiferja. Na sporedu je 22 nastopov, začetek točno ob četrti na 7 zvečer. Podrobni spored se dobi v knjižarni Glasbene Matic.

Skerjančeva najnovejša skladba: Trio za violino, violo in violončelo se bo prvič javno izvajala na produkciji komorne šole ljubljanske drž. konservatorija v ponedeljek, dn 13. t. m. ob četrti na 7 zvečer v Filh. dvorani. Delo izvajajo: Burger, Kajetan, Marin Ladislav in Ravnihar Adolf. Poleg Skerjančevega tria se izvaja še Haydnov klavirski trio v c-duru in Faurejev II. kvartet op. 115. Spored v knjižarni Gl. Matic.

Režiser Primož Robert vodi letos operno šolo našega konservatorija. Svoje uspehe bo pokazala operna šola v ponedeljek, dne 13. t. m. ob pol 9 na produkciji v opernem gledališču. Vsako leto so bile operne produkcije izredno obiskane in imele izredno veliko zanimanje s strani občinstva. Isto pričakujemo tudi letos, saj je spored zelo zanimiv, poživljajo ga tudi razni plesi, ki se izvajajo med posameznimi opernimi scenami. — Plesje je uvečbal inž. Golovin Peter. Muzikalno vodstvo imata prof. Karel Jeraj in dr. Danilo Švara. Predprodaja pri dnevnih blaginjah v operi.

Zanimati Vas mora cerkveni koncert, ki ga izvajajo naslednji umetniki: Zlata Gjurgjenac-Gavella (sopran), Aleksander Kolacio (bariton), Pavel Rantigaj (orgle) in ljubljanski godalni kvartet, ki ga tvorijo gg. Pfeifer, Stanič, Šušteršič in Müller. Spored je izredno zanimiv, izvajalci odlični. Izvajajo se dela domačih skladateljev: Dolinarja, Kimovca in Premrla, iz tujih literatur so na sporedu: Mozart, Haydn, Beethoven, Bach, Reger, Wolf, Gounod, Bossi, Marx, Cesar Franck in Dall Abaco. Na sporedu so popolnoma nove točke, pri nas še neznane, pa tudi mnogo najlepših, najpriljubljenejših cerkvenih skladb. Koncert je v ponedeljek, dne 13. t. m. ob 8 zvečer v Frančiškanski cerkvi. Sedeži se dobe v knjižarni Gl. Matic.

Tivar Obleke prispele prekrasne nove stvari, cene znano nizke. Sedaj Tivar obleke v vsako hišo. Tivar obleke za vsakogar. Glavna zaloga Anton Brumec, Ljubljana, Prešernova 54. nasproti glavne pošte.

Akademski kipar Lojze Dolinar, ki ima svoj atelje v Belgradu, je izdelal Adamičovo porspe, ki bo postavljeno v park pred poslopjem Glasbene Matic v Vegovi ulici. Tako imamo sedaj na pobudo naše Glasbene Matic v Ljubljani deseti spomenik naših skladateljev. Emil Adamič je bil brez dvoma najpogostejši in najpopularnejši slovenski skladatelj, zato je spomenik tudi v polni meri zaslužil. Slavnostno odkritje bo v soboto, dne 11. t. m. ob 6.30 zvečer in bo združeno s koncertom Hubadove pevške župe, katerega spored izvaja 11 včlanjenih zborov, sodeluje pa 500 pevcev in deklinski zbor II. meščanske šole v Ljubljani. Opozorjamo na odkritje in vabimo vse naše občinstvo, predvsem pa številne prijatelje blagopokojnega slovenskega skladatelja, predvsem zastopstva naših kulturnih in glasbenih organizacij. Sedeži se dobe v knjižarni Glasbene Matic.

Ljubljansko gledališče

DRAMA. — Začetek ob 20.

Četrtek, 9. junija: Lopovščine. Red Četrtek.
Petek, 10. junija: zaprto.
Sobota, 11. junija: Izpit za življenje. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Nedelja, 12. junija: Lažnivec. Premiera. Predstava na prostem na Napoleonovem trgu.

OPERA. — Začetek ob 20.

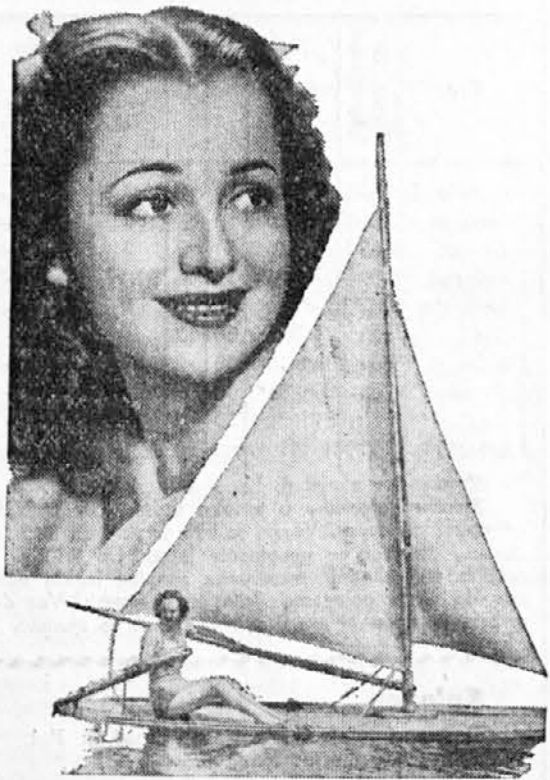
Četrtek, 9. junija: Navihanka. Izven. Globoko znižane cene od 24 din navzdol.
Petek, 10. junija, ob 15 uri: Rigoletto. Dijaška predstava po globoko znižanih cenah od 16 do 2 din.
Sobota, 11. junija: Gioconda. Red A.
Nedelja, 12. junija: Gorenjski slavček. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.

Izza naših meja

Dve smrtni obsojbi v Kopru. Sodišče v Kopru je lanskega leta, in sicer 16. junija obsodilo na smrt dva zločinca, 28-letnega Josipa Vivoto in 40-letnega Mateja Vivoto, ker sta v noči med 18. in 14. junijem 1934 po zrelom preudarku umorila in izropala Josipa Prukarja in njegovo ženo Marijo. Ta sodba je postala te dni pravomočna in je bila nad njima izvršena smrtna kazen s streljanjem v hrbet.

»Italia redentac«, znano italijansko nacionalno društvo, bo zgradila dve zavetišči za otroke, v katerih bo tudi to društvo imelo svojo šolo. Delovanje tega društva je zlasti osredotočeno na obmejne kraje, kakor je n. pr. vzdrževala in vzdržuje naša Ciril-Metodova družba v raznih obmejnih slovenskih krajih slovenske šole.

Življenje filmske zvezde

Slike iz pravega in iz filmskega življenja igralkle Olivie de Havillandove, ki jo naši bralci poznajo iz filma »Poročnik indijske brigade«, nam kažejo po vrsti:

1. igralko v njeni najnovejši veliki vlogi, ki jo ima v zgodovinskem filmu »Robin Hood«.
2. pri njeni najljubši zabavi — jadrnanju.
3. pri filmanju »Robina Hooda« v delavnicah pri Burbanku.
4. ko se bavi z nefilmsko umetnostjo — s kiparstvom.

Rekord krstače v skoku

Na čast Marka Twaina, slavnega humorista, pripravljajo v Združenih državah vsako leto skakanje v višino. Ne skačejo pa ljudje, ampak krstače. Letos je jubilejno leto tega športa, in kakor običajno, je bil tudi letos postavljen nov rekord. Krstača »Zip«, ki je last osemetnega Eddia Robinsona, je skočila pet metrov visoko. Dosegla je nov rekord.

Paul Heyse:

ANDREA DELFIN

Novela.

»Tako zdaj bi mu poslali sporočilo, da naj pride, če vas hoče dobiti manj grozovito kot navadno. Če bi se potem, kar je nedvomno, še nocoj znašel pri vas, tedaj poskrbite, da bo kmalu nato zbolel.«

Naglo ga je prestregla. »Prisegla sem,« je dejala, »da ne bom nikdar več privolila v take zahrbtnosti.«

»Vase prisega vas lahko odvežemo in vašo vest pomirimo, Leonora. Tudi ne mislim, da bi moralo biti uredstvo smrtonosno; to bi bilo treba celo resno zabraniti.«

»Naredite, kar se vam zdi,« je dejala. »Mene ne silite vmes.«

»Vaša zadnja beseda, grofica?«

»Rekla sem.«

»No prav, potem bo treba poskrbeti, da se oni med potjo ponesreči? To je pa zmeraj bolj sitno in sumljivo.«

»Pa Gritti?«

»O njem drugič. Dovolite, da vas povedem k vaši družbi.«

Vrata dvorane so se odprla in znova zaprla. Andrea se je lahko dvignil brez nevarnosti. Toda besede, ki jih je slišal, so mu ohromile čute in ude. Le nejasno je slišal okoli steno prešerni smeh in šale mladih ljudi. Strahotna bližina, v kateri sta se srečavala življenje in smrt, zločin in lahkomišljenost, ki mu je jezila lasje. Ko se je z muko dvignil in se opotekel po stopnicah, je njegova roka krčevito tipala za bodalom, ki ga je v obleki skrito vedno nosil s seboj. Krvave so bile njegove ustnice, tako se je z zobmi zagrizel vanje.

Usoda hiše Habsburžanov

Tistega dne, ko so se pokazali prvi oddelki nemških čet po dunajskih ulicah, se je prav nalahko odprlo okno na eni izmed hiš, ki stoje na najbolj elegantnem kraju glavnega mesta, in na balkonu se je pojavil neki mož s sivimi lasmi. Treseče se starčeve roke so razvile veliko zastavo, belo-rdečo in na sredi je bil silni in vladarski orel, simbol moči Habsburžanov. — Nekaj minut kasneje je vdrla šest moških, oblečenih v črno uniformo Gestapa, v stanovanje, kjer je polkovnik Wolff, ustanovitelj in voditelj »Kaisertruppe Volksarte«, s stoično hrabrostjo starih vojakov pričakoval krvnikov. Vpije množice, hrup rogov in bobnov, hrušče škornjev, ki so bili ob dunajski tlak, so presekal strelji, ki so stresli mrzle stanovanjske zidove. Smrtno ranjen se je zrušil polkovnik Wolff na balkon, medtem ko so možje v črnih uniformah raztrgali zastavo z dvoglavi orlom, ki jo je potem razbesnela množica potepala.

Tako je na horizontu Dunaja izginila zastava z dvoglavi orlom, tista zastava, ki jo je veter, ki piha skozi gabrov drevored Praterja ali pripogiba rožnate grmiče Hofburga, božal sedem stoletij. Res je dvoglavi orel čuval sedemsto let oholo izžemanje neomejene moči in bogastva Habsburžanov, ki bi kljub kruti usodi ne ostali več najmočnejši in zavidanja vredni princi Evrope. Od leta 1028, ko je dal sezidati praburški skof Werner grad Habsburg (Habichtsburg — imenovan »grad sokolove«) za svojega brata, grofa Radbota, je ugled in sreča familije brez nehanja rasla. Kakih devet stoletij po smrti Gontranda Bogatega, ustanovitelja familije, so dvorski letopisci na Dunaju ugotovili, da je krvi Franca Ferdinanda (ki je bil umorjen v Sarajevu) bilo priče stot sto dvanajst knežjih familij; med temi je bilo 71 nemških, 20 poljskih, 8 francoskih, 7 italijanskih, 6 drugih. Ta isti princ je imel 2074 znamenitih prednikov.

Nesrečni nadvojvode

Nevihita, ki je zadrževala nad Avstrijo, je bila zadnja stopnja dolge in mukepolne poti, ki se je vila navzgor od zrušitve stoletnega prestola. Nadvojvodi. Jožef Ferdinand in Peter Ferdinand, obadva stara generala cesarske vojske, eden star 66, drugi 64 let, sta bila pred nekaj tedni aretirana na povelje Himmelerja Heinricha, šefa Gestapa, ki ju je obdolžil, da sta moralno in materialno vzdrževala Schuschniggovo patriotsko fronto. Ista usoda je doletela mladega nadvojvodo Antona, ki se je čepal v čepav se ni nadvojvoda nikoli javno vihtel v politiko. Kakor mislijo dobro poučeni dunajski krogi, bo nadvojvoda zaprt. Nekaj tednov pred odstopom kanclerja Schuschnigga je nekdo od nadvojvodovih prijateljev rekel: »Kmalu, prevrženost, boste prisiljeni pozdraviti z dvignjeno roko, kakor hitlerjanci...« »Jaz bi to storil z velikim veseljem,« je odgovoril nadvojvoda. »Tako bi dal opazko hitlerjevemu pozdravu...« To je rekel in vzel svinčnik, da bi napisal besedo, res slavno, ki jo je nekega dne izrekel general Kambrou.

Zgodovina se je preobrnila, in nadvojvoda je bil aretiran istega dne, ko so Nemci proglasili »Vrnitev Avstrije germanskemu kosu...«

Edini nadvojvoda, ki biva v Avstriji in ki je še ostal na svobodi, je nadvojvoda Evgen, stari feldmaršal in oficijelni predstavnik vladarice Zite in nadvojvode Otona, v glavnem avstrijskem mestu. Dobro, da je star! Ima že 65 let in ni nobene nevarnosti, da bi manifestiral privrženost monarhistični ideji. Hitlerjanci se ga niso upali aretirati, ker je nadvojvoda zelo popularen.

Srečni vojvode

Položaj nadvojvod, ki žive v Madžarki, je ugodnejši, kakor položaj njihovih bratrancev v Avstriji in drugod. Vedno generali in vitezi. Madžari se niso dotaknili prostornih posestev, ki jih imajo člani stare vladarske familije na Madžarskem, kajti »ogrski nadvojvode« so najbogatejši posestniki v deželi. Nadvojvoda Albrecht, ki je star 41 let, ima eno od največjih posestev v srednji Evropi. Priganjan po svoji materi — rojeni princesi Croy — se aktivno peča s politiko. Toda dolgo ni poslušal svojih roditeljev. Mladi nadvojvoda se je poročil proti prepovedi nadvojvode Otona, v Brightonu z gospo Ireno Lebbach, razporočeno ženo madžarskega poslanika v Sofiji. Umanil se je javnemu življenju, potoval v Južno Ameriko, tam proučeval plantaže in se vrnil na Madžarsko. Pred nekaj tedni je naznanil, da bi poročil mlado učiteljico, gospodično Marijo Bockay, ki jo je spoznal na nekem lovu v Hotobagny.

Dva druga nadvojvoda stanujeta v prestolnem ogrskem mestu. To sta nadvojvoda Jožef in njegov sin Jožef Franc. Nadvojvoda Jožef, stari poveljnik ogrskih čet na italijanski meji, je član ogrske Akademije, ki bo izdala njegove obsežne Spomine.

Revni nadvojvode

Poleg avanturističnih nadvojvod, in drugih, ki delajo hrup v letih po vojni, je treba omeniti nadvojvodo Leopolda. Star je 42 let. Bil je ravnatelj nekega trgovskega doma. Njegova prodajalna je bila na Dunaju: Langengasse 63. Napis na domu je nosil tvrdko: Nathaniel Menkes in Leopold Habsburg Lorenski, trgovec.

Nadvojvoda Leopold je kmalu zapustil svojega druga Nathaniela Menkena in odpotoval v Ameriko. Postal je gledališki igralec, igral je vloge poveljnika v nekem filmu, toda ni uspel. O njem so zopet slišali govoriti, ko je izzval na dvoboj ogrskega poslanika v Washingtonu, Ladislava Szechenyia. Diplomata se je dvoboju odrekel, a je zato vzdignil mnogo prahu v tisku, zatrjujoč, da ga je nadvojvoda prosil denarja. Ta je seveda zanikal... Grofica Szechenyi, rojena Vanderbilt, je dala po madžarskem zakonu, lahko nadvojvodo izgnati iz USA. Kmalu ga je srečala v New Yorku, ko je prodajal ogrsko svoje tete Marije Terezije. Ko ni dobila denarja, ga je šla tožiti. Nadvojvoda

Roman špijonaže in ljubezni

Anglija in Amerika sta posvetili posebno pozornost ljubezni polkovnika Lawrencea.

Lawrence, slavní špijon in »nekronani kralj Arabije«, je bil baje zaljubljen v Sarah Haronsohn, ki je bila tudi špijona. Pomagala je Lawrenceu vse do onega nesrečnega dne 1. 1918, ko so jo ujeli Turki. Strašno so jo mučili, ker so hoteli, da bi izdala, če je tisti skrivnostni človek, ki revolucionirajo Arabce in je oblečen v čejka. Dasi so jo neusmiljeno trpinčili, ni izdala svojega šefa Lawrencea. Rešil jo je pred nadaljnjimi mukami neki nemški oficir, ki ji je dal iz usmiljenja samokres.

Zatrjejo, da je lepa Sarah zapustila dnevnika, ki je pričal o romanu ljubezni. Ta dnevnik je baje v Ameriki. Toda kljub velikemu prizadevanju Arnolda Lawrencea, polkovnikovega brata, niso ničesar našli. Zdaj bodo raziskovali v Palestini, kjer se žive njeni roditelji.

Prezidentova priljubljenost

V Ameriki še vedno traja borba med roosveltinci in nasprotniki. Na eni strani so farmarji in tisti stanovi, ki jim je naklonil predsednik Roosevelt težke denarje, na drugi strani pa

je bil aretiran, nato zopet izpuščen. Odšel je iz Združenih držav in se naselil v Angliji. Pred dvema letoma je vložil tožbo proti svoji materi, češ da tota 150 funtov ne zadostuje 40 letnemu možu...

Brat tega ekscentričnega nadvojvode Rainera Salvatorja tudi dela v pivovarni. Marija Terezija, mati, je dobila nazaj zaplenjena posestva na Poljskem pod pogojem, da »deset od sto iz svojih dohodkov Akademiji znanosti na Poljskem«.

Končajmo s popisovanjem nadvojvodske kariere, nenavadne in romantične, s kariero nečakinje Franca Jožefa, nadvojvodinje Elizabete, hčerke Rudolfa, ki je preminul v mayerlinški drami in princese Stefanije Belgijske, Nadvojvodinja Elizabeta, sedaj znana pod imenom »rdeča nadvojvodinja«, je bila ena najlepših žensk v cesarstvu. Poročila je princa Otona Windischgratza, nato se je po revoluciji razporočila in vzela navadnega profesorja Leopolda Petznecka, člana sveta socialdemokratov. 12 let sta nadvojvodinja in njen mož igrala važno vlogo v marksističnem gibanju. Eden od nadvojvodkinjih sinov je bil mehanik v tovarni avtomobilov, drugi slikar, ki je prav bohemsko živel.

Po prihodu nacistov je bila rdeča nadvojvodinja aretirana od rjave milice. Podobna usoda bi doletela njene nečakinje, hčerke nadvojvode Leopolda Salvatorja, ki so bile v okoliščini Barcelone. Stražili so jih rdeči miličniki.

Dvoglavi orel je torej prva točka, na kateri sta si Stalin in Hitler odslej gotovo složna. Habsburžani so namreč razdvojeni.

ljudje, ki se bavijo s kupčijami, trgovino in Wall Street, ki vidijo, kako se zanemarja industrija.

Da bi dobili stopnjo predsednikove priljubljenosti, je »American Institut of Public Opinion« (Institut za ameriško javno mnenje) uvedel vsak mesec nekatere volitve. Tako vedo že zdaj, koliko bi jih glasovalo za Roosevelta in koliko proti.

Programi Radio Ljubljana

Četrtek, 9. junija: 12 Operni odlomki (plošče). — 12.45 Poročila. — 1.30 Napovedi. — 13.20 Znanstveni orkestri (plošče). — 14 Napovedi. — 18 Zvoki iz Jugoslavije (Radijski orkestri). — 18.40 Slovensčina za Slovence (g. prof. R. Kolaric). — 19 Napovedi, poročila. — 19.30 Nacionalna ura. — 19.50 Deset minut zabave. — 20 Iz opernega sveta (Radijski orkestri). — 21.10 Rondo. — V. ura: Brahms, Dvořák, Rosenstock, Kopore. Predavanje: g. Srečko Kopore, Klavirske točke: gđ. Herta Seifert. — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Radijski orkester in g. Mirko Premelj.

Drugi programi

Četrtek, 9. junija: Belgrad: 20 Železničarska godba. — 21 Zab. koncert. — Zagreb: 20 Zbor »Lisinski«. — 20.45 Belgrad. — 22.20 Plesna glasba. — Praga: 19.35 Laska glasba. — 20.30 Vojaška godba. — 20.55 Ork. koncert. — Varšava: 19.25 Zab. koncert. — 21.10 Moški zbor. — 22 Komorna glasba. — Sofija: 19.30 Orkestralni koncert. — 20.45 Celo. — 21.15 Pesta glasba. — 22.30 Laska in plesna glasba. — Budimpešta: 20 Verdijska opera »Othello«. — 22.25 Ork. koncert.

Bolgarska narodna skupščina, ki so jo po 4 letih pred nedavnim spet odprli. Nad vhodom je zapisano: »V slogi je moč«.

Trdo se je bojeval proti temnim glasovom, ki so ga hoteli zvabiti s tega mesta. Železno se je zarila rama v podboj, z levico pa si je otiral čelo, na katerem so stale mrzle kaplje. »Vzdržite!« je dejal samemu sebi. »Če ne bo milostno, bo to nemara poslednjič.«

Tedaj mu je padlo na misel, da bodo starega Malapiera brez dvoma spremljali služabniki in v trenutku se mu je zazdelo nemogoče, da bi v tem primeru zadal suneč. Skoraj ljubo mu je bilo, da vidi pred seboj oviro, zaradi katere bi moral nocoj domov, ne da bi kaj opravil. Medtem pa, ko je z eno nogo že stopil iz votline vratišča, se je onkraj odprl portal palače in v sivi noči je videl, da je stopila čez prag krepka, v plašč zavita postava, in namerila korak proti njemu. Dovolj razločno so valovili izpod klobuka sivi lasje, hitri korak je odmeval po kamenitih skrléh in previdno se je držal pozni popotnik hiš. Zda se je približal hiši, v kateri se senci je stal maščevalec; kot bi se bal preteče nevarnosti, si je dvignil plašč pred obraz, z levico pa je krepko držal za ročaj meča, ki ga je kljub prepovedi nosil ob strani. Stopil je mimo svojega sovražnika, ne da bi ga opazil. Za deset, dvajset korakov ga je ta pustil prehiteti. Že se je samotnež bližal mostu. Nenadoma je zaslišal za seboj korak, okrenil se je, roka je izpustila plašč, toda v istem trenutku se je visoka postava zrušila; smrtonosno se mu je zasadilo jeklo v srce.

»Mati moja, uboga mati moja!« je zastokal ranjenec. Nato mu je glava zdrknila na tlak. Oči so se za večno zaprle.

Večminutna tišina je sledila tem poslovnim besedam. Mrtvec je zleklenjo ležal z razprostrtimi rokami čez cesto, kot bi hotel prisrčno objeti nezvesto življenje. Klobuk mu je bil padel s čela, izpod lasulje sivih kodrov so silihi pravi, rjavi lasje, v bledem nočnem somraku se je zdelo, kot bi mla-

deniški obraz spal. Korak od njega pa je stal ob eteni bližnje hiše, odrevenel kot soha, morilec in buljil z očmi v nepremične mladeničeve poteze in se zaman trudil v obupnem strahu, da bi si zatajil grozno gotovost in samega sebe prepričal, da ga je slepi strah, da se pod to mladeniško krinko, ki mu jo je pričaral sam pekel, skrivajo poteze onega starca, ki je malo prej pripravljaval v Leonorini dvorani zasledbo Andrejevemu prijatelju. Mar se ni zaradi tega prijatelja podviral, da zada suneč? Ali materi ni hotel vrniti nedotaknjene sina? In kaj je bil mož, ki leži tamle na tleh, zabebjal o svoji ubogi materi? Zakaj je zdaj obstal sodnik in maščevalec kot obsojenec, da ne more niti zganiti z nobenim udom, čeprav v smrtnem strahu šlepečejo njegovi zobje in mraz pretresa njegovo telo?

Naš prihodnji listek:

Zgodovinski roman

Herveya Allena:

Antony Adverse,

cesarjev pustolovec